

IGAZSÁGÜGYI MINISZTER

Iktatószám: XX-AJFO/21/.../2022.
Hivatkozási szám: III/2/2022.

Dr. Sulyok Tamás úr
az Alkotmánybíróság elnöke
és

Dr. Bitskey Botond úr
az Alkotmánybíróság főtitkára
részére

Alkotmánybíróság
Budapest
Donáti u. 35-45.
1015

Tárgy: Amicus curiae beadvány a III/2/2022. számú ügygel összefüggésben (büntethetőség; gyermekkor)

Tisztelt Elnök Úr! Tisztelt Főtitkár Úr!

Az Alkotmánybíróság honlapjára felkerült a III/2/2022. számú bírói kezdeményezés (a továbbiakban: indítvány), amellyel összefüggésben a Budapest Környéki Törvényszék (a továbbiakban: Törvényszék) az előtte folyamatban lévő büntetőeljárás felfüggesztése mellett az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 25. §-a szerinti egyedi normakontroll eljárást kezdeményezett a Büntető Törvénykönyvről szóló 2012. évi C. törvény (a továbbiakban: Btk.) 16. § a) pontja alaptörvény-ellenességének megállapítása iránt.

Az Abtv. 57. § (1b) bekezdésében foglaltak szerint az igazságügyi miniszternek, mint a törvény kezdeményezőjének lehetősége van az ügygel kapcsolatos álláspontjáról az Alkotmánybíróságot tájékoztatni. Tekintettel arra, hogy az indítvánnyal érintett Btk. előkészítése az igazságügyért felelős miniszter első helyi kodifikációs feladat- és hatáskörének részét képezi, ezért az indítvánnyal összefüggő jogi véleményemről az alábbiak szerint tájékoztatom.

1. Az indítvány vizsgált tartalma

A tárgybeli indítványban a Törvényszék az előtte folyamatban lévő büntetőeljárás felfüggesztése mellett az Abtv. 25. § szerinti egyedi normakontroll eljárást kezdeményezett a Btk. 16. § a) pontja alaptörvény-ellenességének megállapítása iránt.

A Btk. sérelmezett rendelkezése értelmében nem büntethető a Btk. 160. § (1) és (2) bekezdése szerinti emberölés büntettének elkövetője, ha az elkövetéskor a tizennegyedik életévét nem töltötte be, kivéve, ha az elkövetéskor a tizenkettedik életévét betöltötte, és rendelkezett a következmények felismeréséhez szükséges belátással.

A Törvényszék előtt folyamatban lévő ügyben az elkövetéskor a tizennegyedik életévét még be nem töltött vádlottat az ügyészség a Btk. 160. § (1) bekezdésébe ütköző, társtettesként elkövetett emberölés büntettével vádolja. Az indítványozó bíró szerint – az Alaptörvény XVI. cikk (1) bekezdése értelmében – a tizennegyedik életévet be nem töltött személyek magatartására meghozott szabályoknak még akkor is a gyermekek védelmét és érzelmi-erkölcsi fejlődését kell biztosítaniuk, ha bűncselekményt követtek el. A kifogásolt szabályozással a jogalkotó több szempontból sem teljesítette a bűncselekmény törvényi tényállását megvalósító gyermekek védelmére vonatkozó kötelezettségét: i) büntethetővé tételüknel nem vette figyelembe, hogy a testi és szellemi fejlődésük felgyorsulásával érzelmi fejlődésük nem egyenesen arányos; ii) magatartásukat a kötődni és megfelelni vágyás alakítja. Az indítványozó bíró álláspontja szerint a hatályos szabályozással ellentétben a tizenkét és tizennégy év közötti gyermekek büntetőjogi felelősségre vonhatóságánál nemcsak a beszámítási- és belátási képességüket kell vizsgálni, hanem azt is, hogy magatartásukban kimutatható-e más személy kényszerrel nem érő ráhatása.

A Törvényszék álláspontja szerint, amennyiben megállapítható, hogy a fenti életkorú gyermek másnak való megfelelés miatt valósítja meg a bűncselekmény törvényi tényállását, nem büntethető. Ezért az adott ügyben, a jelenlegi formájában általa alaptörvény-ellenesnek tartott rendelkezést nem látta alkalmazhatónak.

2. Szakmai álláspont

2.1. Az Alaptörvény XVI. cikkével kapcsolatban kialakított alkotmánybírósági gyakorlat

Kiindulási alapot az Alaptörvény XV. cikk (5) bekezdése ad, amely kimondja, hogy: *„Magyarország külön intézkedésekkel védi a családokat, a gyermekeket, a nőket, az időseket és a fogyatékkal élőket”*. Az Alaptörvény XVI. cikke pedig az előző cikk kvázi részletes kibontásaként értelmezhető.

Az Alaptörvény Kilencedik módosítása az Alaptörvény indítványban is hivatkozott XVI. cikk (1) bekezdését az alábbiak szerint módosította: Az Alaptörvény indítványban is hivatkozott XVI. cikk (1) bekezdése kimondja, hogy *„Minden gyermeknek joga van a megfelelő testi, szellemi és erkölcsi fejlődéséhez szükséges védelemhez és gondoskodáshoz. Magyarország védi a gyermekek születési nemének megfelelő önazonosságához való jogát, és biztosítja a hazánk alkotmányos önazonosságán és keresztény kultúráján alapuló értékrend szerinti nevelést”*. Az Alaptörvény 2020. december 23-tól hatályos Kilencedik módosításának indokolása szerint az Alaptörvény XVI. cikk (1) bekezdése kifejezetten a gyermekek jogaként rögzítette eddig is a megfelelő testi, szellemi és erkölcsi fejlődéshez szükséges védelemre és gondoskodásra való jogot, illetve megállapítható, hogy az Alaptörvény a korábbi Alkotmányhoz képest a gyermeki

jogok terén konkrétabb rendelkezéseket tartalmaz, amely egyaránt jogokat és kötelezettségeket ír elő a szülőknek és a gyermekeknek.

Fontos ugyanakkor kiemelni, hogy az Alkotmánybíróságnak részletesen kimunkált és következetesen alkalmazott gyakorlata van a szóban forgó alaptörvényi rendelkezés tartalmát érintően {például: 3216/2020. (VI. 19.) AB határozat és 3067/2021. (II. 24.) AB határozat}.

Az Alkotmánybíróság már a 21/1996. (V. 17.) AB határozatban rögzítette a gyermeket és a szülőt illető jogok viszonya kapcsán, hogy „[a]z államnak az Alkotmány 67. §-ából folyó kötelességei a gyermek fejlődésének védelmére, de alkotmányos lehetőségei is, elsősorban a nyilvánosság szférájában jelenhetnek meg; egyrészt a gyermek nyilvánosság előtti tevékenységét szabályozhatják, másrészt általános szabályokkal nyújthatnak intézményes védelmet. A magánszférában a gondoskodás és védelem joga és kötelessége elsősorban a szülőket illeti. [...] Az állam csak a gyermek fejlődésének súlyos és konkrét sérelme vagy veszélyeztetése esetén avatkozik be – például a szülői felügyelet megszüntetése révén.” (ABH 1996, 74, 80.)

Az Alkotmánybíróság továbbá a 3067/2021. (II. 24.) AB határozatban, egy konkrét ügy kapcsán kifejtette, hogy az Alaptörvény XVI. cikk (1) bekezdése szerint a gyermeknek joga van a megfelelő testi, szellemi és erkölcsi fejlődéséhez szükséges védelemhez és gondoskodáshoz. **Az Alaptörvény a kötelezetteket nem nevezi meg, az Alkotmánybíróság töretlen gyakorlata szerint azonban – bár a testi, szellemi és erkölcsi fejlődéséhez szükséges védelemre és gondoskodásra a gyermek mindenkivel szemben igényt tarthat, így ennek megfelelően a gyermek szülei, családja, valamint az állam és a társadalom valamennyi tagja köteles a gyermek jogait tiszteletben tartani, és a társadalom fennmaradásának zálogaként biztosítani számára a megfelelő fejlődéséhez szükséges feltételeket {3018/2016. (II. 2.) AB határozat, Indokolás [31]} – ennek megvalósítása elsősorban – az állam és a társadalom kiegészítő felelősségét megelőzően – a család kötelessége {vö.: 3047/2013. (II. 28.) AB határozat, Indokolás [55]; 3018/2016. (II. 2.) AB határozat, Indokolás [33]–[34]}.** {3067/2021. (II. 24.) AB határozat, Indokolás [22]} Az Alkotmánybíróság gyakorlata tehát abba az irányba mutat, hogy **az Alaptörvény XVI. cikk (1) bekezdésében rögzített, a gyermekeket megillető védelem és gondoskodás kötelezettje elsősorban nem az állam vagy a társadalom, hanem a gyermeket nevelő, körülvevő család.** Ugyan megállapítható, hogy az alkotmányozó az Alaptörvény módosításával az államra is hárít „további intézményvédelmi kötelezettséget”, azonban e kötelezettség természete más jellegű. E kötelezettség értelmében a jogalkotónak ugyanis olyan jogszabályi környezetet és intézményrendszert megalapozó szabályokat kell kialakítania, amelyek garantálják a gyermek születésétől fogva megváltoztathatatlanul fennálló önazonosságának megőrzését, illetve megóvását.

2.2. A büntethetőségi korhatár leszállításának indokai

A Btk. a büntethetőség alsó korhatárát főszabályként az elkövető tizennegyedik életében határozza meg, amely korhatár egyrészt igazodik a gyermekek általános iskolai tanulmányainak a befejezéséhez, másrészt ahhoz a testi és szellemi fejlettségi szinthez, amelyre tekintettel büntetőjogi felelősségre vonás már indokolt lehet. Ugyanakkor a jogalkotó, bizonyos

bűncselekményi kört érintően a leszállítás intézményével lehetővé teszi, hogy a tizennegyedik életévet még be nem töltött elkövetők – meghatározott garanciális kritériumok fennállása esetén – büntetőjogilag is felelősségre vonhatóak legyenek.

A korábbi szabályozáshoz képest a büntethetőség korhatárának tizenkét évre való leszállítását elsősorban a gyakorlati tapasztalatok indokolták. Az új Btk. kodifikációját megelőző öt éves időszak bűnözési adatait megvizsgálva ugyanis az volt látható, hogy a tizenkettő és tizennégy év közötti korosztályba tartozók egyre gyakrabban valósítottak meg erőszakos bűncselekményeket. Így például e fél évtized leforgása alatt hét alkalommal követtek el emberölést, több százszor rablást, és majdnem ezer alkalommal szándékos testi sértést. E cselekmények súlyosságát, társadalomra veszélyességét, valamint a jogkövető magatartással való ilyen egyértelmű szembeszegülést figyelembe véve az a következtetés volt levonható, hogy az ilyen tetteket elkövető gyermekkorúak a megfelelő segítség, közbeavatkozás hiányában nem lesznek képesek a későbbiekben a társadalomba való beilleszkedésre és a törvénytisztelő életmódra. Ezen túlmenően az is tényként kezelhető, hogy a XXI. század infokommunikációs fejlődése meggyorsította a gyermekek fejlődését. Az információs forradalom következtében a kiskorúakat már tizennegyedik életévüket megelőző életszakaszukban eléri a társadalom olyan különféle hatásai, amelyektől a korábbi időkben még védve voltak, és a tizenkettő és tizennégy év közötti gyerekek körében is egyre nagyobb mértékben elterjedt az erőszakos érdekérvényesítés, az agresszivitás. A felgyorsult testi és lelki fejlődéssel ugyan nem minden esetben jár együtt az értelmi, erkölcsi fejlettség, azonban a legsúlyosabb, elemi büntetendő cselekményeket elkövető tizennégy éven aluliak is tisztában lehetnek magatartásuk kiemelten veszélyes következményeivel, súlyosan elítélendő voltával. Az életkori korhatár leszállítása a tizenkettő életévre azt a büntetőpolitikai állásfoglalást tükrözi, hogy a társadalom védelme érdekében, az ilyen bűncselekményt megvalósító tizenkét és tizennégy év közötti elkövetőknél a speciális prevenció eléréséhez mindenképpen szükséges a büntetőjog eszközeinek igénybevétele. Továbbá a generális prevenciót szolgálhatja az is, hogy az elkövetők már tudják, cselekményükért felelősséggel tartoznak.

E körben szükségesnek tartom jelezni ugyanakkor azt is, hogy **a büntethetőségi korhatár megállapítása elsősorban – az alkotmányossági keretek között érvényesülő – büntetőszakpolitikai kérdés.** Ahogy azt az Alkotmánybíróság már a 23/2014. (VII. 15.) AB határozatában is rögzítette, a testületnek nem feladata a büntetőpolitikai célok, követelmények helyességéről és indokairól, így különösen azok célszerűségéről és hatékonyságáról dönteni. Az Alkotmánybíróság azt vizsgálhatja, hogy a büntetéskiszabás rendjével kapcsolatos szabályok megállapítására vonatkozó diszkrecionális jogával összefüggésben a jogalkotó mérlegelési jogának gyakorlása során nem került-e ellentétbe az Alaptörvény valamely rendelkezésével. A jogalkotó a tizenkét és tizennégy év közöttiek büntethetőségét nem parttalanul biztosítja, hanem ahhoz a lentiekben részletesebben bemutatott szigorú megkötéseket (csak bizonyos bűncselekménytípusok elkövetésének büntetni rendelése) tesz és esetről-esetre vizsgálendő feltételek (beszámítási képesség, belátási képesség) meglétét követeli meg. A fentiekben kifejtettek alapján megállapítható tehát, hogy alapjogi oldalról a gyermeki jogok korlátozásának indoka, valamint a leszállítás mögött meghúzódó érdek nem elsősorban a gyermekkorú elkövető megbüntetésére, hanem „megjavítása”, és ezáltal a

társadalom védelme. Éppen ezért a leszállításra kizárólag olyan súlyos, a társadalomra kiemelten veszélyes következményekkel járó bűncselekmények elkövetése esetén van lehetőség, ahol a közösség és a gyermekkorú elkövető érdekében nem volna megengedhető, ha a gyermekkorú vétőképtelenségére figyelemmel, eltekintenének a büntetőjogi felelősségre vonástól.

2.3. A tizennegyedik életévüket be nem töltött személyek büntetőjogi felelősségének vizsgálatánál figyelembe veendő tényezők

A Btk. a tizenéves aluli bűnelkövetők büntetlenségének alapelvét csupán a legsúlyosabb, személy elleni erőszakos bűncselekmények (pl. emberölés, életveszélyt vagy halált okozó testi sértés, terrorcselekmény, rablás) vonatkozásában oldja fel, azonban e körben is kizárólag abban az esetben, ha **a gyermek az elkövetéskor rendelkezett a bűncselekmény következményeinek felismeréséhez szükséges belátással.**

Az igazságügyi szakértői működésről szóló 31/2008. (XII.31.) IRM rendelet [a továbbiakban: 31/2008. (XII.31.) IRM rendelet] egyértelműen rögzíti, hogy a tizenkét és tizenéves év közötti elkövetők esetén a beszámítási és a belátási képességet a büntethetőség megállapításához külön-külön vizsgálni kell. A 31/2008. (XII.31.) IRM rendelet 19/A. §-a értelmében elsőként a beszámítási képességet kell vizsgálni.

A beszámítási képességtől függetlenül kezelendő a kényszer és a fenyegetés kérdésköre, amely ugyan szintén a beszámítási képességre, mégpedig annak akarati elemére hat, azonban nem az elkövető elmeműködésének diszfunkcionalitására vezethető vissza, hanem tőle független külső behatásra. Ilyenkor a kívülről jövő kényszer vagy fenyegetés a megfelelő magatartás tanúsítására való képességre gyakorol negatív hatást.

Végül a fentiekől elkülönülten kezelendő a belátási képesség kérdésköre, amellyel az a tizenkét és tizenéves év közötti elkövető rendelkezhet, aki szellemileg, érzelmileg és erkölcsi értelemben is kellően érett ahhoz, hogy belássa cselekménye jogellenes, társadalomra veszélyes voltát, és képes is ezen belátásának megfelelő cselekedetre, a megkívánt önkontrollra.

A belátási képesség meglétének feltétele a jogkövető és a jogellenes viselkedés közti döntés értéktudatossága, az ehhez szükséges erkölcsi követelmények biztos ismerete. A terheltnek a saját, általa megvalósított cselekményét el kell tudnia helyezni ebben a rendszerben. A belátási képesség vizsgálata tehát nem az elmeműködés kóros vagy ép voltáról ad képet, illetve nem is abban segít dönteni, hogy külső kényszer vagy fenyegetés befolyásolta-e a megfelelő magatartás tanúsítására való képességet. A belátási képesség legfőbb tartalmaként egyrészt a szellemi, értelmi fejlettség szintjét azonosíthatjuk, azaz e fogalom alatt részben a kognitív, intellektuális képességeket érthetjük, amelyek az elkövető felismerési képességét eredményezik, vagyis annak a felismerését, hogy az általa elkövetett konkrét cselekmény jogellenes és azt a törvény büntetni rendeli. Másrészt az erkölcsi-etikai, szociális fejlettség és az önkontrollra való képesség is a belátási képesség tartalmához tartozik. Ezek együttes vizsgálata alapján dönthető el, hogy a tizenkét és tizenéves év közötti, beszámítási képességgel

rendelkező elkövető rendelkezik-e a büntetőjogi felelősségre vonáshoz szükséges belátás képességével is.

A magyar büntetőjogban a belátási képesség egészen korán, már a Csemegi Kódexben megjelent, annak ellenére, hogy a Btk. elfogadását megelőzően hosszabb időn keresztül ez a fogalom nem volt része az írott büntetőjognak. Az 1878. évi V. törvénycikk 84. §-a alapján *„aki akkor, midőn a büntettet vagy vétséget elkövette, életkorának 12-ik évét már túlhaladta, de tizenhatodik évét még be nem töltötte, ha cselekménye bűnösségének felismerésére szükséges belátással nem bír, azon cselekményekért büntetés alá nem vehető”*. A kódex indokolása szerint ennek keretében az „ész uralmát vizsgálták az érzékek felett”¹, vagyis megállapítható, hogy az önkontroll, a tudatosság, az „észnek megfelelő” viselkedési képesség már a kezdetektől fogva részét képezte a belátási képesség fogalmának.

A belátási képesség vizsgálata ugyanakkor nem csak hazánkban jutott fontos szerephez. A Német Ifjúsági és Pszichiátriai Társaság által 1954-ben elfogadott ún. Marburgi Irányelvekben meghatározták azokat a legfőbb kritériumokat, amelyek számbavétele a fiatalkorúak belátási képességének vizsgálatakor – segítség gyanánt – irányadónak tekintendők. A fiatalkorúak értelmi, érzelmi fejlettségével kapcsolatban széles körben elfogadott irányelvek egyebek mellett kifejezetten nevesítik az önálló, indokolt döntésre való képességet, a személyiségnek a szülőkkel szembeni bizonyos fokú önállóságot, valamint az egykorú csoport tagjaival szembeni önállóságot is.

A beszámítási képesség esetén a fogalom felbontható egyrészt magára a felismerési képességre, másrészt pedig az annak megfelelő magatartás tanúsításának képességére. Az elmekörtan területén konszenzus van arra nézve, hogy az elmeműködés zavara okozhatja mind a felismerés, mind az ennek megfelelő magatartás tanúsításának hibáját is. Ezzel szemben a belátási képesség a szellemi, értelmi fejlettség olyan vizsgálatát feltételezi, amelynek az önkontrollra való képesség részét képezi, így az attól elkülönülten nem kezelhető. Ennek megfelelően a törvény sem nevesítheti – a beszámítási képességgel ellentétben – elkülönülten a „belátási képességnek megfelelő magatartás tanúsítására való képességet”. A belátási képesség keretében értékelendő és értékelhető önkontroll képességétől – mint a szellemi, értelmi fejlettség részét képező elemről – eltérő, büntetőjogilag önállóan figyelembe vehető akarati képességet mindennek megfelelően már vagy a beszámítási képesség keretében (elmeműködéssel összefüggésben) vagy az erőszak, fenyegetés körében (külső behatásként) lehet vizsgálni.

Ahogy az a legfőbb ügyésznek a fiatalkorúak büntetőügyeivel kapcsolatos ügyészégi szakfeladatok ellátásáról szóló 11/2018. (VI.29.) LÜ utasítása is rögzíti, a belátási képesség vizsgálatára az elmeállapotra vonatkozóan elvégzett igazságügyi elmeorvos szakértői vizsgálat eredményének ismeretében kerülhet sor. Amennyiben a fiatalkorú beszámítási képessége kizárt, a belátási képessége tekintetében a további vizsgálat szükségtelen. A belátási képesség

¹ „Teljes belátással még a 16 éves ifju sem bírhat, mert az ész nem uralkodik még a tulnyomólag érzéki élet fölött. A törvénynek figyelembe kell venni e körülményt, melyet egyébiránt a polgári jogra nézve maga is elismer az által, hogy az ilykoru egyént saját ügyeit vezetésére képtelennek nyilvánítja. Ennek nem lehet más oka, mint a törvényhozónak azon meggyőződése, hogy e korban még nem bír az ember kellő belátással és érettséggel. A mi a polgári jogban mint elv, mint a jogszabály alapja és indoka el van fogadva, az nem hagyható figyelmen kívül a büntetőjog tekintetében sem.”

fennállásának kérdésére igazságügyi elmeorvos szakértő és pszichológus szakértő véleményt (egyesített vélemény) kell beszerezni. Ezzel kapcsolatban a 31/2008. (XII.31.) IRM rendelet kimondja, hogy a belátási képesség vizsgálatához a terhelt klinikai és mentálhigiéniai felnőtt- és gyermek szakpszichológiai vizsgálatához is el kell végezni. Emellett a gyermek beszámítási és belátási képességének vizsgálatához szakkonzultánsként gyermek- és ifjúsági pszichiátriai vagy ezzel egyenértékű szakvizsgával rendelkező és e képesítése tekintetében az egészségügyi dolgozók működési nyilvántartásában szereplő személyt kell igénybe venni.

2.4. Tizenégy év alatti elkövetők felelősségre vonása, a vonatkozó nemzetközi gyakorlat áttekintése

A fiatalkorúak „büntetőjoga” a büntetőjogon belül, mind az anyagi jogi rendelkezéseket, mind pedig az eljárásjogi rendelkezéseket tekintve, viszonylagosan önálló. A fiatalkorúakra vonatkozó anyagi jogi szabályok, illetve a fiatalkorúak elleni külön eljárás szabályai részben eltérnek az általános szabályoktól, részben kiegészítik azokat, de általánosságban elmondható, hogy jóval enyhébbek a felnőtt korú elkövetőkre irányadó rendelkezéseknél.

A fiatalkorúval szemben kiszabott büntetés vagy alkalmazott intézkedés megválasztásakor a fiatalkorú nevelését és védelmét kell szem előtt tartani, hiszen a büntetés vagy intézkedés célja elsősorban az, hogy a fiatalkorú helyes irányba fejlődjön, és a társadalom hasznos tagjává váljon. A fiatalkorúakkal szembeni büntetőeljárás során elsődlegesen azt kell megvizsgálni, hogy van-e helye szabadságelvonással nem járó intézkedés (pl. megrovás, próbára bocsátás, jóvátételi munka) vagy szabadságelvonással nem járó büntetés (pl. pénzbüntetés, közérdekű munka) alkalmazásának. Büntetést csak akkor lehet kiszabni, ha a bíróság azt állapítja meg, hogy másként nem érhető el a fiatalkorú helyes irányba történő fejlődése, illetve az intézkedés vagy a büntetés célja. Mindenképpen kiemelendő, hogy azzal szemben, aki a bűncselekmény elkövetésekor tizenegyedik életévét nem töltötte be, csak intézkedés alkalmazható, a szabadságelvonással nem járó intézkedéseknek pedig főszabályként meg kell előznie a szabadságelvonással járó intézkedéseket. Így az 1–4 évig terjedő javítóintézeti nevelés, mint legsúlyosabb szankció, csak végső esetben alkalmazható a tizenkét és tizenégy év közötti elkövetőknél.

A fentiek mellett fel kell hívni a figyelmet arra is, hogy 2015-től a gyermekvédelem rendszerének keretei között működik a megelőző pártfogás jogintézménye is. A megelőző pártfogás elrendeléséről a gyámhatóság határoz a bűncselekmény vagy az elzárással is sújtható szabálysértés elkövetése miatt indult védelembe vétel iránti eljárásban, vagy a már fennálló védelembe vétel mellett. A megelőző pártfogás a bűncselekmény, illetve az elzárással is sújtható szabálysértés tényállása szerinti magatartást megvalósító gyermekkorúak, valamint azon fiatalkorúak esetében rendelhető el, akikkel szemben büntetőeljárás, illetve elzárással is sújtható szabálysértés miatt szabálysértési eljárás indul. A megelőző pártfogás elrendelése meghatározott feltételek fennállása esetében kötelező. A fiatalkorú ellen folyó büntetőeljárás során a megelőző pártfogás tapasztalatai becsatornázódnak az eljárásba, mivel az ügyész számára a pártfogó felügyelő összefoglaló pártfogó felügyelői véleményt készít, amelyben összegzi a megelőző pártfogás tapasztalatait. Az összefoglaló pártfogó felügyelői véleményben

foglaltak is segíthetik az ügyészt a döntéshozatalban, a fiatalok esetében leginkább adekvát büntetőjogi reakció meghatározásában.

A leírtak mutatják, hogy a Btk. szabályainak megalkotása során a jogalkotó messzemenőig tiszteletben tartotta a gyermekek mindenekfelett álló érdekét, és az ő nevelésüket, védelmüket helyezte a középpontba.

Az előbbieken túl hangsúlyozandó, hogy a Btk. büntethetőségi korhatárra vonatkozó része teljes összhangban van a vonatkozó nemzetközi egyezményekkel, így például a Gyermek jogairól szóló, New Yorkban, 1989. november 20-án kelt Egyezményben foglaltakkal is. Nem tekinthető egyedülállónak a szabályozás az európai országok vonatkozásában sem. Így például Angliában és Franciaországban már tíz éves kortól, Írországban bizonyos kiemelten súlyos bűncselekmények (pl. emberölés, szexuális erőszak) esetén tíz-tizenegy éves kortól, Belgiumban és Hollandiában pedig tizenkét éves kortól ad lehetőséget a jog a büntetőjogi felelősség megállapítására.

3. Összegző álláspont

A korábbi pontokban kifejtetteket összefoglalva elmondható, hogy a Btk. büntethetőségi korhatárt lezállító rendelkezése nem tekinthető sem példa nélkülinek, sem a gyermekeket védő nemzetközi egyezményekkel szembenőnek. A jogalkotó szándékosan különítette el a belátási képességet a beszámítási képességtől, hiszen míg ez utóbbi vizsgálatánál az elme káros vagy ép működésének megállapítása, illetve ennek a felismerési és akarati képességre gyakorolt hatása a kérdés, a belátási képesség vizsgálata a fiatalok sajátos életkorához igazodóan azt hivatott meghatározni, hogy a büntetőjogi felelősséghez szükséges erkölcsi, értelmi fejlettségi szintet, „érettséget” az adott személy elérte-e.

Tekintettel arra, hogy a büntethetőségi korhatár meghatározása az állam hatáskörébe tartozó büntetőpolitikai kérdésnek minősül, illetve arra, hogy a jogalkotó a tizennégy éven aluliak büntethetőségét olyan következetes alkotmányossági feltételekhez kötötte, amelyek összhangban állnak úgy az uniós és nemzetközi követelményekkel, mint az alaptörvényi rendelkezésekkel, **az indítvány által jelzett probléma álláspontom szerint nem megalapozott.**

Kérem tájékoztatásom szíves elfogadását.

Budapest, 2022. március „ ”

Tisztelettel:

